

Missional Church – Nyt lys over situationen, også hos os.

En kirke i tilbagegang har brug for - og chance for - at genopdage sin mission.

Af sognepræst Kasper Michael Høyer, Vesterborg

Ordet "missional" i Missional Church er ikke gammelt: Det er blevet til i Nordamerika for omkring 15 år siden, og i Danmark har vi ikke mødt det før efter årtusindskiftet. Til gengæld er det gået direkte ind i sproget. Missional kirke eller missionale menigheder er blevet ord, man kan støde på i den danske debat om kirke og mission, og, hvad der er mere væsentligt, de tankegange, der kan dækkes ind af begrebet missional, har på ganske kort tid vundet bredt indpas i mange kirkelige sammenhænge, også i Danmark.

Jeg vil i det følgende give en kort redegørelse for begrebets baggrund, se på et par centrale aspekter ved det, se, hvor vi finder det i den danske debat, og endelig på de impulser og udfordringer, det kunne give os som kirke et sted som Lolland-Falster.

Baggrund

Med udtrykket missional kirke menes kort fortalt, at mission er kirkens væsen. Missionen er ikke en del af kirken, det er kirken der er en del af missionen, som er Guds mission, "Missio Dei". Gud sendte sin Søn til verden, og Sønnen sendte kirken: "Som Faderen har sendt mig, sender jeg jer", står der i Jesu afskedstale i Johannesevangeliets kap. 15. Kirken er til for at forkynde evangeliet om Kristus i verden, eller sagt i Missional kirke-terminologi: præsentere og repræsentere Kristus i verden.

Missionen var her først, og kirken er et redskab for den. Sagt med et amerikansk fyndord: "It is not the Church of God who has a mission in the world, it is the God of mission who has a church in the world", eller på dansk, med et citat af Johannes Aagaard: der er kirke, fordi der er mission, og ikke vice versa.

Ordet "missional" slog igennem med bogen *Missional Church* i 1998. Bogen havde professor Darell Guder fra Princeton Theological Seminary som redaktør, men var skrevet af et kollektiv af forfattere fra USA og Canada, som arbejdede sammen i et netværk med navnet The Gospel and Our Culture Network.

Dette netværk var dannet efter et engelsk forbillede, og med afgørende inspiration fra den engelske missiolog Lesslie Newbigin, missionær og biskop i Indien, og siden ledende figur i international missionsvidenskab, tilknyttet Kirkernes Verdensråd.

Da han kom hjem til England efter en menneskealder i Indien, konstaterede han, at hans land var gået ind i en efter-kristen tid. Kirken i England befandt sig i et pluralistisk, ikke-kristent samfund, ganske som kirken i Indien, altså i en missionsituation, og endda vanskeligere end i Indien, fordi kristendommen var gammelkendt, men forladt som samfundsgrundlag.

I løbet af 70'erne og 80'erne leverede Newbigin nogle banebrydende analyser af den moderne vestlige kultur og forholdet mellem evangeliet og kulturen.

Baggrunden er altså, at vi i vesten er gået ind i en efter-kristen eller efter-konstantinsk æra, som den også kaldes, med navn efter Konstantin den Store, den romerske kejser, som ændrede kirkens status fra forfulgt minoritet til statsreligion i det romerske kejserrige. Herefter fulgte 1500 år, hvor kristendommen var den dominerende og siden hen eneste religion i det, som blev til Europa, hvis historie og kultur er tæt sammenvævet med kristendommen.

Men sammenfaldet mellem kirke og statsmagt/folk/kultur er på retur, kirken mister medlemmer og indflydelse overalt i Europa.

Det er selvfølgelig bekymrende, men måske stak alliancen med kejseren alligevel aldrig så dybt, som det så ud til, og måske slørede den også vores blik for, hvad kirken er, set fra et teologisk synspunkt.

Et udvalgt folk

Kirken er som nævnt et redskab for Guds mission: Gud sendte Sønnen og Sønnen sender kirken.

Jesus blev sendt med Guds rige. Hans forkyndelse i en nøddeskal var: "Guds rige er kommet nær, omvend jer og tro på evangeliet", og ved sin død og opstandelse grundfæstede han riget her i verden.

Jesus skrev aldrig selv en bog om det, men han udvalgte de 12 disciple og gav dem sin Ånd. Han udvalgte et folk, som så på ethvert sted, til enhver tid og i enhver kultur skulle bevidne de gode nyheder om Jesu liv, død og opstandelse og fortolke, hvilken betydning, det har for os. Kirken er et udvalgt folk for verdens skyld, sendt til verden.

Kirken præsenterer og repræsenterer Guds rige i verden. Gennem kirken fortolkes evangeliet om Guds rige for verden, men kirken er ikke det samme som Guds rige og vi har ikke patent på det.

Vi er selv "objekter" for Guds mission og samles i kirken for at høre Guds evangelium talt til os, mission handler derfor ikke om at hverve medlemmer, men om at invitere folk med på en vandring sammen med os.

Tanken om det udvalgte folk sendt til verden giver måske ikke megen mening, hvis alle hører med til det udvalgte folk, men i vores pluralistiske tid er det en anden sag. Det giver i stigende grad mening også hos os, at kirken er et særligt folk, som er sat i verden med en mission.

Evangeliet som sandhed

Det moderne samfund er sekulariseret. Efter oplysningstiden blev det klart, hvad allerede længe havde været undervejs, at samfundet havde revet sig løs fra kirkens autoritet. Ting er ikke længere sande, bare fordi kirken siger det. I den moderne, vestlige kultur er vi yderst skeptiske overfor påstande om sandhed.

Vi har reserveret sandhedsbegrebet til det, vi kalder fakta: den naturvidenskabelige forskning, det er her, der produceres fakta.

Kirken og dens budskab hører ikke hjemme her, det hører ind under det, vi kalder værdier. Hvad værdier angår, har vi et pluralistisk syn på tingene. Vi har erfaret, at verden er mangfoldig, og det er i orden at have forskellige værdier. Det er en privat sag. Hvis det virker for dig, er det jo godt for dig. Enhver bliver salig i sin tro.

I kirken er det i orden at forkynde, at Jesus er stået op fra de døde, men ikke i det offentlige rum, i det offentlige rum hersker sekulariseringen, fornuften og fakta.

Nogle har så ment, at vi for at komme ud af isolationen og få moderne mennesker i tale må nyfortolke budskabet efter fornuftens regler. Er det for eksempel ikke i orden at mene i det offentlige rum, at Jesus opstod fra de døde, så gjorde han det nok heller ikke!

Det er ikke den vej, man går i missionel kirke-tænkningen, tværtimod. Her mener man, at evangeliet om Jesu død og opstandelse taget alvorligt som sandhed er beregnet på det offentlige rum og skal forkyndes der. Evangeliet kan og skal ikke se på sig selv med værdibrillerne, det vil forstås som sandhed for alle, public truth, som Newbigin udtrykker det. Der er ikke noget galt med værdier, det er dem, vi lever vores liv efter. Sandheden skal omsættes i værdier, men der er alligevel en verden til forskel på, om de bunder i en sandhed eller ikke.

De herskende krav til det, der kan kaldes sandt, er at det ikke er behæftet med usikkerhed, at det er "fakta". Men sådan fungerer sandhed ikke, det er et amputeret sandhedsbegreb. Vi må stå inde for sandheden. Selv naturvidenskabsmanden har en personlig synsvinkel: han kunne gå til sit materiale på utallige måder, men han forfølger sine egne teorier og fornemmelser. Sandhed er *også* altid et spørgsmål om personligt ansvar.

I kirken står vi altså inde for den sandhed, at Guds rige er nær, at Jesus er stået op fra de døde og alles herre.

Men vi ved også, at dette budskab lyder usandsynligt i verden.

Det hører ikke med til verdens plausibilitetsstruktur, som det hedder med et umuligt ord: det hører ikke med til det, der regnes for sandsynligt, at nogen står op fra de døde.

Derfor indledes forkyndelsen også med: Omvend jer. Omvend jer, for Guds rige er kommet nær. Omvend jer og tro.

Forkyndelsen af evangeliet som sandhed må altid indebære kaldet til omvendelse: Hvis vores forkyndelse af evangeliet ikke kalder til omvendelse, er det så fordi vi dybest set ikke regner det for sandhed?

Her er vel at mærke ikke tale om den selvsikre præst eller kirke, der kalder verden til omvendelse, men det er evangeliet selv, der kalder alle til omvendelse, inklusiv præsten og kirken.

Jeg kan jo glæde mig over i kirken at have fået en plausibilitetsstruktur, der siger, at Jesus stod op fra de døde, men hvis jeg giver mig tilfreds med at have den der i kirken, bliver det bare en privat sandhed, og ikke den offentlige sandhed, det er beregnet på at være. Derfor gælder det om at få det bragt til torvs som offentlig sandhed.

Idet jeg gør det, bringer jeg mig i en udsat position, i konkurrence med "andre sandheder": måske bliver jeg vejret og fundet for let, men det er, hvad kirken er sendt for, og idet vi gør det, vil vi selv lære mere om evangeliet.

Missional kirke i den danske debat.

Missional kirke fandt vej til den danske debat via universiteterne og missionsorganisationerne, ikke mindst Folkekirkens Mission.

I midten af 1990'erne kørte en kursusrække med titlen *Teologisk kommunikation* på Københavns Teologiske fakultet. Den kunne tages som kurser under Åben Uddannelse, hvilket betød, at ikke blot studerende men også præster og ansatte i kirkelige organisationer deltog. Her kom man til at møde mange af de centrale skikkelser fra Missional Church-miljøet i USA, og disse kurser kom til at få stor betydning for mange.

På Nyborg Strand er der i 2004, 2006 og 2008 blevet afholdt folkekirkelige missionskonferencer med stadig bredere tilslutning. Inspirationen fra Missional Church-tankerne har været til at tage og føle på ved disse konferencer. Arrangøren af konferencerne har været Folkekirkens Mission, men med biskopperne som medindbydere.

Temaet for den første var *At præsentere og repræsentere kristendom i et pluralistisk samfund*, og den fælles erkendelse ved denne og de følgende konferencer var, at netop det er kirkens opgave, at kirken altså er kirke i mission.

Ved den næste konference, i 2006, var Darell Guder hovedtaler med emnet *Mission i et pluralistisk samfund – hvorfor og hvordan*, hvor han gjorde rede for tankerne i Missional Church, og endelig, i 2008, hvor et hovedtema var *Fra missional vision til kirkens hverdag*. Her var hovedtaleren biskop Graham Cray fra Church of England, hvor missional tænkning er helt integreret i kirken.

I forbindelse med menighedsrådsvalget 2004 udgav Folkekirkens Mission, Kirkefondet og Teologisk Pædagogisk Center samtaleoplægget *Kirke hos os – hvad er vi til for?* Dette meget udmærkede og lettilgængelige materiale kom i en ny udgave i 2008, og er stadig at finde på hjemmesiden www.kirkehosos.dk. Meningen var at tilskynde til en samtale om det grundlæggende i det lokale menighedsrådsarbejde og kirkeliv, og spørgsmålet *Hvad er vi til for* som kirke rammer direkte ned i det centrale anliggende i missional kirke. Menighedsrådsforeningen har anbefalet materialet som grundlag for drøftelse i menighedsrådene.

Det er bemærkelsesværdigt, hvor bredt Missional kirke-tankerne har slået an, og hvor positivt de er blevet modtaget stort set alle vegne.

Årsagen er uden tvivl, at vi genkender den situation, der rides op: At samfundet bliver stadig mere pluralistisk, og at kirken taber terræn og indflydelse. Det skaber forandringer i vores folkekirke, sådan som de for eksempel kom til udtryk i Kirkeministeriets betænkning 1477 fra 2006, *Opgaver i sogn, provsti og stift: "Folkekirkens mission som kristen kirke er at forkynde Kristus som hele verdens frelser... Kirkens overordnede opgave danner udgangspunkt for de*

konkrete former, kirkelivet får i sogn, provsti og stift. Alle konkrete målsætninger må dybest set tjene denne opgave"

Det er nye toner i en kirkeministeriel betænkning. Det bliver tydeligt, at kirken står i en missionsituation, og her har missional kirke-tænkningen meget at bidrage med.

Missional kirke: Hvad kan vi lære af det?

Dette års stiftsbog er skrevet under fortegnet: Udkantsdanmark.

Problemerne i "udkantsdanmark" er åbenlyse: knappe ressourcer, nedskæringer, lukninger, affolkning. Det træffer sig sådan, at netop de samme problemer slås vi med på landsplan som kirke. Der er stærke kræfter på spil, og det ser ud som en udvikling, der er svær at vende. En oplagt og naturlig reaktion over for sådanne perspektiver er at blive trist, men her er det, at missional kirke-tænkningen kommer med meget vigtig inspiration.

Det mest inspirerende er selve indstillingen i forhold til den nye situation: Ikke defensiv, men åben, opmærksom.

Missional kirke-tænkningen er opstået på baggrund af den samme situation: at de gamle stats-/folkekirke overalt i vesten taber terræn, men netop denne udvikling har givet anledning til at se på kirken med friske øjne og gøre nogle værdifulde genopdagelser:

Missional kirke drejer sig ikke om, at kirken nu skal gå i mission, ligesom hvis den gik i krig, for at standse tilbagetoget og generobre tabte områder, som om kirken var en anden koncern eller nationalstat.

Det ville være kirke-centreret mission, og bunder i en forkert opfattelse af kirke og mission. Som det blev sagt i begyndelsen: "It is not the Church of God who has a mission in this world, it is the God of Mission who has a church in the world."

Missionen er Guds: vi går som kirke opmærksomt ind på det sted og den tid, som er vores, og ser, om vi kan skelne, hvilken vej hans mission går. Det er ikke i første omgang spørgsmål om strategi og handleplaner, men spørgsmål med dybe teologiske og åndelige implikationer, og spørgsmål til os selv som kirke. I sin bog "En gammel folkekirke i en ny tid" sætter biskop Karsten Nissen fingeren på et af de grundlæggende: "Der findes langt ind i gode, kristelige og kirkelige kredse en form for "praktisk ateisme", hvor vi bruger al vores kraft og energi på at tale om det, vi mennesker skal gøre igennem kirken, så at sige på Guds vegne, mens vi sætter Gud selv uden for døren. Vi tror på Gud, og vi bruger Bibelen, men betragter vi Gud som en levende, aktiv del af vores daglige liv? Og anvender vi Bibelen til andet end et redskab, når vi udformer prædikener, bibeltimer og foredrag? Megen kirkelig aktivisme og gudstjenestefornyelse levner sig ikke tid til at spørge, hvad Gud vil med sin kirke." (*En gammel folkekirke i en ny tid*, s.43)

Der har gennem århundrederne ofte været røster, der har kritiseret den store og mægtige stats- og folkekirke i vesten for at være korrumpet og for at have solgt sin sjæl til kejseren. Om de kritikere har været retfærdige eller ej er ikke spørgsmålet her, men en ting er sikkert: I de nye tider, hvor en kirke som folkekirken står for at tabe folkeligt terræn og gamle magtpositioner, i disse tider vil den få brug for sin sjæl! Den vil få brug for at tænke teologisk over, hvad kirke er, og den vil få brug for at bede.

Der er bred enighed om, at folkekirken er nødt til at række ud, det har vi ikke været så vant til. Missional Church-tankegangen kan hjælpe os til at gøre det ud fra de rigtige forudsætninger og motiver.